

Wat is uw reactie op het voorstel om het rookverbod in publieke ruimtes vanaf 2020 uit te breiden met een dampverbod?

Onze mening

De Elektronische Sigaretten Bond (Esigbond) is tegen dit voorstel. De Esigbond behartigt de belangen van de overwegend kleinschalige distributeurs en speciaalzaken die e-sigaretten en navulverpakkingen (vloeistoffen) op de Nederlandse markt brengen. De leden richten zich hierbij uitsluitend op volwassen rokers die uiteindelijk geheel willen stoppen met nicotinegebruik of een veel minder schadelijk alternatief willen gebruiken. De Esigbond steunt het streven naar een rookvrije samenleving en is van mening dat het gebruik van dampwaar/e-sigaretten daaraan bijdraagt. E-sigaretten zijn voor volwassen rokers een stopmiddel of een veel minder ongezond alternatief. Daarom is de Esigbond van mening dat de e-sigaret niet gelijkgeschakeld mag worden met de traditionele rookwaar. Het voorstel om een dampverbod in de publieke ruimte in te voeren is een illustratie van die gelijkgeschakeling en geeft daarom het verkeerde signaal aan rokers die willen stoppen of een minder schadelijk alternatief willen gebruiken.

In diverse Europese landen benadrukken overheden juist het verschil tussen roken en dampen. De Nederlandse overheid zou daaraan een voorbeeld moeten nemen. In Engeland zijn de Public Health England (PHE)¹ en het Royal College of Physicians (RCP)³ het erover eens dat het bewijs is geleverd dat dampen ongeveer 95% minder schadelijk is dan roken. Het Duitse Federale Bureau voor Drugs⁴ (Drogenbeauftragte der Bundesregierung) stelt dat "*e-sigaretten veel minder schadelijk zijn dan tabak*". RIVM vermeldde ook al in eerdere publicaties dat e-sigaretten minder schadelijk zijn dan sigaretten met tabak.²

Ook in landen zoals Canada en Nieuw-Zeeland is er ruimte in het antirookbeleid voor de e-sigaret omdat men in die landen onderkent dat er daarmee gezondheidswinst kan worden gerealiseerd.

De Esigbond pleit voor een eigentijds anti-rookbeleid dat zich richt op preventie en ontmoediging maar ook met actieve aandacht voor rokers die niet kunnen of willen stoppen. Veel rokers maken zich grote zorgen over de gevolgen van het roken voor hun gezondheid. Zij zijn gebaat bij een veel minder schadelijk alternatief. De overheid zou die rokers in staat moeten stellen zich goed te informeren over het alternatief en de leden van de Esigbond hebben de expertise hen kundig te adviseren. In het anti-rookbeleid moet de e-sigaret dus de plaats krijgen die het verdient. Maatregelen die het dampen in een negatief en onjuist daglicht stellen zijn schadelijk voor de nationale volksgezondheid. Het voorgestelde dampverbod geeft wat ons betreft dan ook een verkeerd signaal en is een volstrekt contraproductieve maatregel.

In het Verenigd Koninkrijk is veel onderzoek gedaan en daar denkt meer dan de helft van de volwassenen dat e-sigaretten niet minder schadelijk zijn dan roken.

¹ PHE (2015, 2018, 2019): E-cigarette evidence reviews:

<https://www.gov.uk/government/collections/e-cigarettes-and-vaping-policy-regulation-and-guidance>

² RIVM (2015) Health risks of e-cigarettes (Visser et al): <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2015-0144.pdf>

Dit misverstand weerhoudt de roker volledig over te schakelen naar e-sigaret. Dit misverstand blijft bestaan en wordt versterkt als een overheid roken en e-sigaret over een kam scheert. Dat is dus een onverantwoord overheidsbeleid dat mensenlevens kost.

Als het gaat om het gebruik van dampwaar in de horeca, is de Esigbond van mening dat de uitbater van de horecagelegenheid zelf moet kunnen bepalen welk dampbeleid in zijn/haar zaak geldt. Dat moet de overheid niet bepalen en opdringen. De overheid moet hen wel voorzien van de relevante informatie. In ieder geval moet worden uitgelegd dat dampen veel minder schadelijk is dan roken en dat de damp veel minder hinder veroorzaakt voor klanten en personeel.

Horecaondernemers moeten dus hun eigen dampbeleid kunnen bepalen en de overheid kan daarbij ondersteunen. Een goed en inspirerend voorbeeld is de aanpak die in Engeland wordt gevolgd. Daar hebben twee organisaties de krachten gebundeld: de anti-roken organisatie ASH (Action and Smoking and Health) en het CIEH (Chartered Institute of Environmental Health). In een gezamenlijk document formuleren zij een aantal kernvragen voor horecaondernemers. Vragen zoals: ondersteunt het beperken of verbieden van het gebruik van e-sigaretten de doelstellingen van een anti-rookbeleid? en welk probleem wilt u precies aanpakken? Door de vragen zelf te beantwoorden komen de ondernemers tot een op maat gesneden dampbeleid.

In reactie op dit initiatief formuleerde Public Health England (PHE) in 2016 een aantal principes die gebruikt kunnen worden voor de formulering van een dampbeleid in publieke ruimtes en op de werkplek. In dit beleid moet ook worden geformuleerd hoe de klant/werknemer zou moeten worden geïnformeerd over het feit dat een e-sigaret veel minder schadelijk is dan roken.

Ons voorstel

Met het Engelse voorbeeld als uitgangspunt geeft de Esigbond hierbij een voorstel hoe de Nederlandse overheid uitbaters in de horeca kan ondersteunen.

1. Maak een duidelijk onderscheid tussen dampen en roken

Steeds meer overheden in Europa willen graag het verschil tussen roken en dampen benadrukken en dit vastleggen in het beleid inzake het gebruik van sigaretten en e-sigaretten. Dat zou de Nederlandse overheid ook moeten doen.

Een dergelijke benadering betekent dat uitbaters van horeca etablissementen die het beleid formuleren rekening moeten houden met volgende elementen:

- hun beleid moet op feiten zijn gebaseerd en goede informatie bevatten over de schadelijkheid van roken en over het gebruik van de veel minder schadelijke e-sigaretten.
- in de locatie moet duidelijk worden aangegeven (met teksten en pictogrammen bijvoorbeeld) waar dampen is toegestaan.

ze moeten geen rooktermen gebruiken wanneer ze naar dampen verwijzen.

2. Zorg ervoor dat het beleid onderbouwd wordt met bewijs betreffende gezondheidsrisico's voor omstanders

Er is volgens Public Health England geen bewijs dat het gebruik van e-sigaretten een gezondheidsrisico vormt voor omstanders. Daar moet in de communicatie dus aandacht voor zijn. Hoe dan ook is er altijd sprake van maatwerk door de horecaondernemer die de specifieke omstandigheden en de wensen klanten het beste kent. Een paar voorbeelden:

- indien er naast de gezondheid van omstanders ook andere redenen zijn voor het verbieden van dampen, dan moeten deze duidelijk gecommuniceerd worden en uitbaters moeten erop letten dat ze niet de indruk wekken dat het verbod (bijvoorbeeld) bestaat voor de veiligheid van omstanders.
- dampen kan in bepaalde omstandigheden hinder of zelfs overlast veroorzaken, bijvoorbeeld voor mensen met bepaalde ademhalingsproblemen, zoals astma. Ondernemers kunnen hun gasten dan verzoeken daar rekening mee te houden door (bijvoorbeeld) het dampen te minimaliseren.

3. Verbied het gebruik van e-sigaretten door jongeren

De Esigbond is van mening dat jongeren (< 18 jaar) niet moeten roken en ook geen e-sigaretten moeten gebruiken. Horecaondernemers moeten daarom in hun beleid en communicatie uitdrukkelijk opnemen dat en daarop toezien dat jongeren in deze publieke ruimtes zich daaraan houden. Indien er in de directe omgeving scholen zijn moet de uitbater extra alert zijn.

- volwassenen dampers moet niet in de buurt van kinderen een e-sigaret gebruiken. De uitbater kan het dampen dan toestaan in een specifieke dampruimte die uitsluitend toegankelijk is voor volwassenen.

4. Moedig rokers aan over te stappen op de e-sigaret en rookvrij te blijven

Veel rokers stappen over op de e-sigaret: om te stoppen met roken of als alternatief. Uitbaters moeten deze overstap actief bevorderen. Deze gewenste gedragsverandering moet ook in het beleid worden opgenomen.

- dampers zouden niet verplicht mogen worden om dezelfde ruimtes te gebruiken als rokers, aangezien de kans dan groter is dat ze weer gaan roken. Het is onaanvaardbaar om dampers te verplichten dezelfde buitenruimte te delen met rokers; wanneer er een specifieke buitenruimte voorzien is voor rokers, dan moet er altijd een alternatief beschikbaar zijn voor dampers.
- om het aantal rokers dat overstapt naar e-sigaretten te maximaliseren, moet het gebruik van deze laatste altijd gemakkelijker worden gemaakt.

5. Onderschrijf de rookvrije samenleving

Een eigentijds anti-rookbeleid maakt onderscheid tussen roken en dampen en erkent dat veel gezondheidswinst kan worden behaald indien de rokers overstappen op de e-sigaret: om te stoppen of als veel minder schadelijk alternatief

- In de publieke ruimte moet in heldere en begrijpelijke bewoordingen worden uitgelegd wat het beleid is en wat de uitgangspunten zijn.